

Information till den som ska hålla en säkerhetsprovningsintervju.

Det är inte ovanligt att den som ska hålla ett säkerhetsprovningssamtal kan känna en viss reservation inför att ställa känsliga frågor som kan uppfattas som obekväma till en person man kanske inte alls känner. Det kan även kännas främmande att ställa dessa frågor till en person man haft en längre arbetsrelation till. Det är dock viktigt att komma ihåg att dessa samtal är ett krav som ställs i säkerhetsskyddslagstiftningen. Genom säkerhetsskyddsavtalet förs dessa krav över på våra leverantörer.

Ett säkerhetsprovningssamtal bör ses som ett bra tillfälle för en chef att lära känna en framtida medarbetare väl och att få en chans att göra en så korrekt bedömning som möjligt om dennes lojalitet, pålitlighet och sårbarhet. Ett säkerhetsprovningssamtal ska helst hållas av närmaste personalansvarig chef.

Ett säkerhetsprovningssamtal ska genomföras i ett positivt samtalsklimat där det finns utrymme för reflektion och dialog. Den prövade ska känna sig hörd och respekterad. Det är således viktigt att samtalet inte upplevs som ett förhör.

Inför samtalet

Det är även viktigt att den som håller i säkerhetsprovningssamtalet är förberedd och har gått igenom mallen för säkerhetsprovningssamtal innan mötet. Det är bra att känna till syftet med frågorna. Lås inte fast dig vid den ordning som frågorna kommer i underlaget. Det är viktigare att det finns ett naturligt flyt i samtalet och inte att frågorna tas i en specifik ordning. Om den sökande i god tid fått förutsättningarna klara för sig gällande säkerhetsprovningens syfte behöver inte säkerhetsprovningssamtalet komma som en överraskning. Det finns färdig information på Ellevios:s hemsida till den sökande där denne får veta mer om vad säkerhetsprovning är och vad bland annat säkerhetsprovningssamtalets och registerkontrollens syfte är. Detta hjälper den sökande att förbereda sig mentalt inför samtalet och minskar risken för att denne ska överrumplas av frågeställningarna. Se till att skicka denna i god tid innan samtalet.

Att tänka på gällande utlandsvistelse

Om den sökande är en person som under en längre period i det vuxna livet levtt utomlands (kan bero på både immigration från annat land eller svensk medborgare som av olika orsaker bott utomlands) bör problematiken med bakgrundskontroll beaktas. Detta gäller framförallt länder där det är svårt att kontrollera meriter, intyg och referenser.

Frågeområden vid säkerhetsprovningssamtal

Fäst inte någon stor vikt vid ordningen på frågeområdena, utan låt samtalet ha sin naturliga gång och låt den ta den riktning den vill, men se till att alla områden berörs.

REGISTERKONTROLL

Påminn om att en registerkontroll kan visa om något finns registrerat om den prövade i register som omfattas av lagen (1998:620) om belastningsregister, lagen (1998:621) om misstankeregister eller lagen (2010:362) om polisens allmänna spaningsregister samt uppgifter som behandlas med stöd av polisdatalagen (2010:361). Efterfråga slutligen samtycke till att registerkontroll genomförs av den prövade enligt 19 § säkerhetsskyddslagen (2018:585) och notera att frågan har ställts och vilket svar den prövade gav. Det finns utrymme för detta i mallen för säkerhetsprovningssamtal.

Livssituation och levnadsbakgrund

Notera de fakta som finns kring personens livssituation. Med detta menas bl.a. familjeförhållanden, medborgarskap och fritidsintressen.

Fråga om den prövades boende och om denne är gift, sambo, särbo, fränskild eller ensamstående. Fråga även om personen, eller dennes partner, har några barn och om han eller hon är underhållsskyldig mot någon. Om svenskt medborgarskap inte varit livslångt, notera från vilket år det gäller. Dubbelt medborgarskap eller eventuellt tidigare medborgarskap och i så fall i vilket land antecknas också. Ställ även frågor om den prövades fritid, såsom intressen, engagemang m.m. och försök bilda dig en uppfattning om den prövades vardagsliv. Be personen berätta om sin bakgrund, exempelvis uppväxt och skoltid

När sökt befattning innebär en placering i säkerhetsklass 2 ska frågor även ställas om eventuell medsökande. stäm av med den ifyllda blanketten Särskild personutredning. Fråga även om det finns något hos den medsökande som skulle kunna påverka säkerhetsprovningen.

ANNAN VERKSAMHET AV RELEVANS

Fråga om personen har någon bisyssla och notera detta. Diskutera och bedöm om detta innebär en konflikt med Ellevio:s skyddsvärda intressen, eller kan innebära ett ifrågasättande av den prövades lojalitet eller pålitlighet i övrigt från säkerhetssynpunkt.

BROTTLIG BELASTNING

Fråga om den prövade delgivits misstanke om brott eller varit föremål för lagföring på grund av brott, det vill säga fått böter eller annan påföljd genom strafföreläggande eller dom. Frågan gäller även brott begångna utomlands. Påminn om den registerkontroll som kommer att genomföras.

SÄKERHETSUTBILDNING OCH SÄKERHETSMEDVETANDE

Notera om den prövade genomgått säkerhetsutbildningar och i så fall när och vilka. Diskutera även säkerhet i vid bemärkelse samt bedöm den prövades inställning och förståelse för säkerhet och sekretess.

EXPONERING PÅ INTERNET

Diskutera den prövades exponering på internet (olika sociala medier och publicering av fotografier, film etc.). Klargör om den prövade har förståelse för sårbarhet samt sekretess och operationssäkerhet. Exempelvis att information som publiceras på internet kan användas av andra och kan vara svårt att radera.

ALKOHOL

Skapa dig en uppfattning om den prövades eventuella bruk av alkohol. Omfattande eller kontinuerligt bruk av alkohol kan innebära en säkerhetsrisk. Det finns ingen riskfri alkoholkonsumtion. Vilken mängd alkohol enskilda individer kan hantera är dock högst individuellt, och ett riskbruk kan finnas även om konsumtionen ligger under vad som kan uppfattas som normalt

Det är således viktigt att våga diskutera alkoholbruk. Om personen beskriver beteendeförändringar, negativa humörsvängningar eller minnesluckor i samband med alkoholförtäring eller om han eller hon har blivit avvisad från fester eller offentliga lokaler på grund av alkoholförtäring ska alkoholvanorna klargöras. Det stora antalet frågor syftar till att ge dig en möjlighet att själv avgöra om personens relation till alkohol kan vara problematisk. Om personen bedöms ha ett riskbeteende ska restriktivitet gälla avseende deltagande i verksamhet. Är han eller hon redan anställd ska frågan lyftas till säkerhets- och HR-funktionerna.

NARKOTIKA OCH ANDRA DROGER

Det finns en mängd olika narkotiska preparat, varav många är så kallade narkotikaklassade läkemedel och används inom sjukvården. Gemensamt för alla narkotiska preparat är att de är beroendeframkallande samt bedövar eller stimulerar det centrala nervsystemet. Vidare finns även en mängd förbjudna substanser som kan vara av intresse men som inte klassificeras som narkotiska preparat, exempelvis dopningsmedel (såsom syntetiska anabola steroider, testosteron och tillväxthormon).

Fråga om individen har testat, brukat eller brukar narkotiska preparat eller dopningsmedel. Om en individ har testat eller brukat något förbjudet preparat mer än en gång närmare än två år i tiden kan personen ha ett riskbeteende. Det ska då noga övervägas om denne är aktuell för placering i säkerhetsklassat uppdrag. Är han eller hon redan anställd ska frågan lyftas till säkerhets- och HR-funktionerna.

EKONOMI

Skaffa en så klar bild som möjligt av den prövades ekonomiska situation. Hur har den prövade hanterat sin ekonomi och hur ser den ut idag och i framtiden? En del individer kan ha svårt att anpassa sig till sin ekonomiska ram och lever på gränsen för vad ekonomin tål. Om den prövade inte har någon strategi för hantering av sin ekonomi, eller om det finns drag av girighet eller orealistisk ekonomisk livsföring, kan denne vara sårbar från säkerhetssynpunkt. Ett observandum kan vara om individen har en mängd krediter. Kontrollera om individen har eller har haft betalningsanmärkningar eller skuld hos Kronofogden. Om så är fallet, fråga när och varför dessa uppstått. Betalningsanmärkningar och skuld hos Kronofogden för med sig en mängd konsekvenser, exempelvis svårighet att ta banklån, teckna hyreskontrakt och utmätning av lön. Ta reda på hur individen ser på de konsekvenser som skuld och betalningsanmärkning fört med sig. Har åtgärder vidtagits för att lösa skulderna, och i så fall vilka åtgärder krävdes? Fråga hur personen ser på situationen idag och gör en bedömning om individen har dragit lärdom av det inträffade och har en realistisk syn på situationen.

Fråga om den prövade ägnar sig åt spel om pengar, om denne upplevt spel- eller köpberoende. Ta slutligen reda på om det finns något annat som kan försätta eller har försatt den prövade i en ekonomiskt svår situation.

KONTAKTER

Klargör och exemplifiera att det finns länder, organisationer och individer som har intresse av att ta del av Ellevio:s information och materiel (exempelvis utländsk underrättelse- eller säkerhetstjänst, försvarsmakt, polis eller organiserad brottslighet). Beskriv hur samröre med dem kan bli ett säkerhetshot eller en sårbarhet, såväl för den prövade som för Ellevio. Diskutera med den prövade hur denne ser på detta. Det är speciellt viktigt att belysa att sårbarhet kan uppstå via nära släktskap eller vänskapsband med individer som är verksamma inom någon organisation eller annan nations statliga verksamhet.

LOJALITET

För personer som på ett eller annat sätt deltar i Ellevios-verksamhet är det centralt att vara lojal mot de intressen som säkerhetsskyddslagen syftar till att skydda – exempelvis Sveriges nationella oberoende och demokratiska statsskick. Ta reda på hur den prövade ställer sig till detta. Fråga även om den prövade har släktband, yrkesmässiga eller nationella band till något företag, organisation, nation eller individ, som kan påverka dennes lojalitet mot Ellevio:s intressen eller de intressen som säkerhetsskyddslagen ska skydda. Om sådana band finns, ta reda på om den prövade skulle uppleva det problematiskt att skydda sekretessbelagd information som skulle vara av stort värde för de som han eller hon har lojalitetsband till. Se detta ämne som en möjlighet till diskussion för att väcka förståelse för den säkerhetskultur som är nödvändig när det gäller verksamhet som rör rikets säkerhet.

KOMPLETTERANDE INFORMATION

Ta upp sådant som är relevant för det specifika uppdraget som den prövade söker eller innehar. Utrymme ska även lämnas för den prövade att ställa frågor eller i övrigt kommentera säkerhetsprövningen. Fråga exempelvis om den prövade har något mer som den anser att du behöver veta med hänsyn till säkerhetsprövningen. Lämn kontaktuppgifter så att den prövade i efterhand har möjlighet att komplettera eller ställa frågor.

Vid behov kan man alltid skicka frågor till oss på Ellevios säkerhetsprovningens funktion via mail

Sakerhetsprovning@ellevio.se